

Сергій ТОКАРЄВ
(Чернігів)

Козацько-старшинська родина Борсуків у суспільно-політичному житті української козацької держави

Одним із найважливіших джерел формування козацької старшини Гетьманщини була українська шляхта. Особливо значний відсоток вихідців зі шляхетського середовища спостерігався у складі козацької старшини новостворених полків північно-східного регіону, зокрема Прилуцького, Стародубського, Чернігівського та Ніжинського [1]. Відтак на територію Ніжинського полку спостерігався активний притік представників різноманітних груп як питомо української, так й іноземної шляхти. Помітне місце серед них належало родині Борсуків, представники кількох поколінь якої входили до складу полкової, сотенної та неурядової старшини указанного козацького полку.

Походження цієї родини не отримало однозначної відповіді вітчизняній історіографії. На думку Ю. Гаєцького, рід Борсуків походив із переяславської шляхти [2]. Н. Яковенко виявила, що ця родина входила до складу панів і бояр Київщини та Брацлавщини наприкінці XV – першій половині XVI ст. Деякі представники цієї родини згадувалися в поіменному списку панів і бояр Волині за даними перепису русько-литовського війська 1528 р. та ревізії волинських замків 1545 р. [3]. У першій половині XVI ст. представники родини Борсуків з'явилися на території Київщини й згодом перебували у складі замкових бояр Любецького замку [4]. В. Липинський натомість вважав, що Борсуки походили з чернігівського боярсько-шляхетського роду [5]. На нашу думку, після переходу Чернігово-Сіверщини під владу Речі Посполитої представники роду Борсуків переселилися на територію Ніжинщини, що дало підстави О. Лазаревському стверджувати, що вже на початку повстання Б. Хмельницького вони належали до складу місцевого козацтва [6]. Зокрема, 9 травня 1651 р. «козак і обиватель ніжинський» Іван Борсук придбав за 50 польських золотих земельні володіння у селах Пашківка та Врещівка Ніжинського полку «з садами, полями розробленими і нерозробленими, займищами, пасовищами, гаями, березниками і сіножатями» [7], що може опосередковано свідчити про його перебування у складі покозаченого місцевого шляхетства.

Навесні 1649 р. І. Борсук згадувався як наказний ніжинський полковник [8]. На момент підписання Зборівської угоди у жовтні 1649 р. він фігурував як сотник П'ятої полкової сотні [9] й обіймав цю посаду принаймні до 1654 р. [10].

Син І. Борсука – Марко Іванович розпочав військову службу і Ніжинському полку спочатку на посаді городового ніжинського отамана. В 1672 р. він згадувався як сотник Третьої полкової сотні, а з 1674 р. і принаймні до серпня 1677 р. – як ніжинський полковник. Після цього М. Борсук тривалий час фігурував у джерелах лише як значний військовий товариш, але, ймовірно, в 1688 р. обійняв посаду ніжинського полкового судді й перебував на ній принаймні до 1694 р.

Артем Маркович Борсук займав посаду сотника Другої полкової сотні впродовж 1713–1719 років [11], а під час Перського походу 1722–1723 років виконував

обов'язки наказного полковника [12]. Перший його син Яків згадувався у 1728 р. як осавул полкової ніжинської артилерії [13], а згодом увійшов до складу бунчукового товариства і вийшов у відставку 19 квітня 1739 р. [14]. Другий його син Андрій народився у 1698 р. і вступив на військову службу в 1727 р. [15]. З 1732 р. він згадувався у джерелах у чині значкового товариша [16], а в 1743 р. отримав чин військового товариша й перебував на службі принаймні до 1763 р. [17].

Ймовірно, що в Артема Марковича Борсука був третій син – Іван, котрий у 1723 р. згадувався як наказний сотник Другої полкової сотні [18]. 26 жовтня 1729 р. після смерті А. Борсука козацьке товариство цієї сотні звернулося до ніжинського полковника І. Хрущова з клопотанням про призначення І. Борсука, котрий натоді мав чин військового товариша, повноправним сотником. Того ж таки дня сам претендент подав до гетьмана «сказку» про службу предків і власну діяльність та прохання про призначення його на вакантну посаду сотника. Проте 18 листопада 1729 р. діючий сотник Л. Біляк повідомив, що тесть І. Борсука генеральний суддя М. Забіла прислав «термену» (повідомлення) [19] про проведення виборів із прізвищами кандидатів, які не становили серйозної конкуренції І. Борсуку. Самі ж козаки Другої полкової сотні неприхильно поставилися до кандидатури останнього, вказавши, що той за перебування на посаді наказного сотника чинив різноманітні зловживання щодо місцевого населення. Тим не менше, завдяки впливовим прихильникам після подання повторної «сказки» про службу, І. Борсук 8 грудня 1729 р. отримав гетьманський універсал про призначення його сотником Другої полкової сотні [20].

Однак, уже 29 квітня 1731 р. козаки сотні повідомили про його смерть й обрання одним із претендентів на вакантну посаду вже згаданого Андрія Борсука. Надалі представники місцевого козацького товариства відмовилися підтримати його кандидатуру через вчинені претендентом численні правопорушення [21]. Оскільки А. Борсук самовільно відлучився з Глухова перед проведенням виборів сотника, 27 липня 1731 р. гетьман Д. Апостол наказав силоміць доправити його до столиці [22]. Ймовірно, це стало однією з причин поразки А. Борсука на виборах сотника.

З представників наступного покоління родини Борсуків Федір Андрійович розпочав службу в 1739 р. канцеляристом Генеральної військової канцелярії [23] і помер бездітним у 1743 р. [24]. Його брат Петро також служив військовим канцеляристом, згадувався у 1772 р. у складі шляхетства Ніжинського повіту й помер неодруженим [25]. Павло Якович згадувався як виборний козак і мешкав у Ніжині. Його старший син Іван народився у 1748 р., а в 1783 р. перебував на посаді хорунжого полкової ніжинської артилерії. Другий його син Антон розпочав військову службу в 1778 р., 8 червня 1781 р. посів посаду підканцеляриста полкової канцелярії, 2 серпня 1783 р. – уряд отамана Першої полкової сотні, а 9 лютого 1787 р. вийшов у відставку [26].

Окрім того, у джерелах згадувалися також інші представники родини Борсуків, ступінь спорідненості яких із вищезгаданими не до кінця з'ясований. Можливо сином першого полкового ніжинського сотника Івана був Тимофій Борсук, котрий у 1674–1685 роках обіймав уряд полкового хорунжого. Одночасно з лютого 1676 р. і до липня 1682 р. він перебував на посаді сотника Другої полкової сотні. Цілком ймовірно, сином полковника Марка Борсука був Яків Борсук, який у травні 1701 р. згадувався на посаді полкового хорунжого [27]. Нез'ясованим до кінця залишається походження

значкового товариша Федора Борсука, котрий 29 листопада 1734 р. отримав указ голови Правління гетьманського уряду князя О. Шаховського про призначення його сотником Другої полкової сотні [28]. Цей уряд він тримав до 1737 р. [29]. Ймовірним сином військового товариша Андрія Борсука був Федір, який проживав у 1781 р. у с. Тала-лаївка Першої полкової сотні. Петро Матвійович Борсук у 1775 р. виконував обов'язки наказного сотника Дівиської сотні. Нарешті, очільником Прохорській сотні в 1693–1694 роках був Гнат Іванович Борсук, у 1725 р. – Матвій Борсук, а в 1739 р. її наказним сотником – Іван Борсук [30].

Упродовж усього періоду існування Української козацької держави представники родини Борсуків брали активну участь у численних військових кампаніях. Навесні 1649 р. для відсічі ймовірному наступу литовських військ Я. Радзивіла на фронт були спрямовані частини Ніжинського полку на чолі з наказним полковником І. Борсуком [31]. Під час Білоруського походу ніжинського полковника І. Золотаренка у серпні 1654 р. І. Борсук їздив посланцем до московського царя Олексія Михайловича. За виконання цієї місії він отримав «пару соболей в 3 рубли и пару соболей в 2 рубли» [32].

Полковник М. Борсук відзначився під час Першого Чигиринського походу 1677 р. 24 серпня цього року до Бужинської переправи підійшли основні сили Війська Запорозького, у складі яких перебували 2 тис. козаків Ніжинського та Полтавського полків на чолі з М. Борсуком і П. Левенцем. На військовій раді 26 серпня за участю боярина Г. Ромодановського та гетьмана І. Самойловича було вирішено висадити десант на правий берег Дніпра. 27 серпня о 3-й годині ночі частини Ніжинського та Полтавського полків розпочали переправу. В результаті рукопашної сутички вони відкинули загони яничар і зайняли їхні укріплення, що дало можливість переправитися через Дніпро основним силам українських і російських військ. Унаслідок запеклих боїв на Бужинській переправі турки зазнали численних втрат і відступили [33]. Напевно, під час однієї з сутичок полковник потрапив у татарський полон, але незабаром був викуплений [34].

Сотник А. Борсук брав участь у Дербентському поході 1722 р. Військовий товариш І. Борсук у своїй «сказці», поданій перед виборами сотника 6 грудня 1729 р., зазначив, що в 1717 р. він перебував у поході під Полтавою, в 1722 р. виступив у Коломацький похід, а в 1725 р. був виряджений у Гілянський похід у складі загону неурядової старшини [35].

Під час російсько-турецької війни 1735–1739 років полковий осавул Ф. Борсук у 1736 р. брав участь у Кримському поході у складі команди під керівництвом генерального хорунжого Я. Горленка. Наступного року він був залучений у команду фельд-маршала Мініха, яка виступила в похід до Очакова [36].

Представники родини Борсуків також брали активну участь у громадсько-політичному житті. Зокрема, М. Борсук, перебуваючи на посаді полкового сотника, в 1672 р. підписав Конотопські статті [37]. Як ніжинський полковник він присягнув на вірність новому російському царю Федору Олексійовичу [38]. У 1682 р. значний військовий товариш М. Борсук і полковий хорунжий Т. Борсук присягнули царю Петру Олексійовичу [39].

Як й інші полковники, М. Борсук мав право видавати універсали та підписувати інші нормативно-правові акти. Так, 7 січня 1675 р. полковник дозволив крелевецькому сотнику І. Маковському отримувати прибутки з його [М. Борсука] млина, збудованого власним коштом на греблі під м. Крелевцем. Наступного дня М. Борсук видав універсал священикам церков м. Нові Млини на право отримувати прибутки з перевозів

через р. Десну та використовувати їх для власних потреб. 15 січня 1675 р. він дозволив військовому товаришу В. Івановичу отримувати прибутки з двох каменів у млині під Кролевцем на р. Свидна, котрим він володів спільно з сотником І. Маковським. 21 червня того ж таки року полковник дозволив носівському городовому отаману П. Самокишу отримувати кошти з його власного млина на р. Остер на Кучевській греблі. Зрештою, 26 листопада 1676 р. полковник дозволив кролевецькому сотенному товаришу Олексі та сотенному хорунжому В. Ігнатовичу збудувати млин на р. Реть з одним борошняним колом і збирати з нього військову мірочку «до ласки войсковой» [40].

Значковий товариш А. Борсук під час російсько-турецької війни 1735–1739 років перебував у численних відрядженнях, зокрема в 1735 р. постійно перебував у розпорядженні Ніжинської полкової канцелярії, у 1737 р. наглядав за вівчарними заводами, а в 1738 р. купував коней [41].

Під час перебування на посаді ніжинського полковника М. Борсук володів численними ранговими маєтностями, зокрема селами Бакаївкою, Володьковою Дівницею, Курилівкою, Кропивною, Пашківкою, Припутнями Другої полкової сотні, Вересочню у Третій полковій сотні, містечком Веркіївкою, селами Берестовець і Смоляж у Веркіївській сотні. Полковий хорунжий Т. Борсук певний час володів селами Бакаївкою Другої полкової сотні та Британами Веркіївської сотні [42]. 27 лютого 1678 р. гетьман І. Самойлович надав значному військовому товаришу М. Борсуку у володіння «до ласки войсковой» с. Припутні й дозволив стягувати повинності з місцевого посполитого населення [43]. 17 листопада 1687 р. після подання М. Борсуком прохання про забезпечення його маєтностями гетьман І. Мазепа підтвердив його право на володіння Припутнями на аналогічних умовах [44]. Після надання цих універсалів полковим сотником А. Борсуком гетьман І. Скоропадський 15 січня 1716 р. підтвердив його володіння даною маєтністю. Зрештою, 16 листопада 1728 р. дружина сотника Параскевія отримала аналогічний універсал від гетьмана Д. Апостола [45]. Проте, за даними ревізії Ніжинського полку 1736 р., значковий товариш Андрій Борсук спільно з удовою покійного місцевого державця Івана Борсука, котра була дочкою генерального судді М. Забіли, володіли в Припутнях лише 10 дворами «злиденних» посполитих [46]. Окрім того, він володів двором у Ніжині, 2 дворами та підсусідками у с. Талалаївка Першої полкової сотні та с. Лихачів Мринської сотні⁴⁷. Також у с. Талалаївка полковий осавул Ф. Борсук володів 4 дворами посполитих [48].

З представників родини, які мешкали у Дівницькій сотні, за даними Генерального опису Лівобережної України 1765–1769 років, сотенний отаман Петро Борсук володів дрібними маєтностями у містечку Салтикова Дівиця та с. Дроздівка [49]. У 1783 р. хорунжому полкової артилерії І. Борсук належали 5 підданих у с. Талалаївка Першої полкової сотні [50].

Як і переважна більшість представників козацької старшини, члени родини Борсуки намагалися здобути нобілітацію й отримати права російського дворянства. 20 листопада 1784 р. Чернігівська дворянська комісія визнала дворянські права за хорунжим полкової ніжинської артилерії І. Борсуком. Підставою для його нобілітації стали гетьманські універсали, надані його предкам на володіння с. Припутнями [51].

Згодом дворянські права отримали й інші представники роду. Так, у 1803 р. серед дворянства Ніжинського повіту згадувався відставний сотенний отаман Антон Павлович Борсук, котрий із родиною проживав у с. Талалаївка [52]. У 1807 р. Іван і Антон

Борсуки були внесені до списку дворян Ніжинського повіту, котрі перебували у відставці й не мали обер-офіцерських чинів [53]. У 1811 р. І. Борсук, вже вийшовши у відставку з військової служби, перебував на цивільній службі у Ніжинському підкоморському суді. А. Борсук натоді отримав чин губернського секретаря й служив секретарем у Ніжинському грецькому магістраті. У своїх формулярних списках вони повідомили про походження роду, надали родовідний розпис і відомості про землеволодіння предків. Брати вказали, що саме на підставі майнових документів їхній рід був внесений до 2-ї частини дворянської родовідної книги. Щоправда вони не змогли надати документів на отримання старшинських звань і відомостей про родинний герб, пославшись на те, що родинні папери були втрачені під час пожежі [54]. З огляду на це, в 1843 р. Герольдія провела повторний розгляд справи про дворянство родини Борсуків. Було виявлено, що з наданих документів неможливо достовірно встановити міру спорідненості І. Борсука з вказаними предками, отримати дані про його службу, а також довести факт прямого переходу с. Припутні від представника одного покоління до наступного. Тому Герольдія 31 серпня 1843 р. скасувала ухвалу Чернігівської дворянської комісії щодо визнання за І. Борсуком права на спадкове дворянство [55].

Таким чином, представники роду Борсуків увійшли до складу козацької старшини передусім завдяки своєму шляхетському походженню. Найбільш активною була громадсько-політична діяльність представників перших поколінь династії упродовж другої половини XVII ст. Натомість їхні наступники протягом XVIII ст. поступово втратили провідні позиції в Ніжинському полку й займали лише другорядні посади. Саме цей факт, а також брак джерел, які б засвідчили майновий і соціальний статус династії та родинні зв'язки її членів, призвели до втрати родом Борсуків здобутих дворянських привілеїв.

Джерела та література

1. *Кривошея В.* Генеалогія українського козацтва: нариси історії козацьких полків / В. Кривошея. – К., 2004. – С. 17.
2. *Гасцький Ю.* Походження старшинських родів в Гетьманщині / Ю. Гасцький // Українська культура. – 1995. – № 4. – С. 33.
3. *Яковенко Н.* Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна) / Н. Яковенко. – К., 1993. – С. 125, 147, 238.
4. *Кондратьєв І.* Нариси історії Чернігівщини періоду козацтва. Любеч / І. Кондратьєв, В. Кривошея – К., 1999. – С. 56.
5. *Липинський В.* Твори. Історична секція. Участь шляхти у великому українському повстанні під проводом гетьмана Богдана Хмельницького / В. Липинський. – Філадельфія ; Пенсильванія, 1980. – Т. 2. – С. 91.
6. *Лазаревский А.* Описание Старой Малороссии: Материалы по истории заселения, землевладения и управления / А. Лазаревский. – К., 1893. – Т. 2. Полк Нежинский – С. 10.
7. *Пиріг П.* Цивільні і кримінальні справи Ніжинського магістрату 1651–1657 рр. / П. Пиріг // Сіверянський літопис. – 2001. – № 4. – С. 32.
8. *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – Ч. 1. Реєстр урядників гетьманської адміністрації ; вид. 2-е, доп., уточ. і випр. / В. В. Кривошея. – К., 2005. – С. 74.
9. *Максимович М.А.* Обозрение городовых полков и сотен, бывших на Украине со времени Богдана Хмельницкого / М.А. Максимович // Собрание сочинений. – К., 1878. – Т. 1. (Отдел исторический). – С. 734; Реєстр усього Війська Запорозького після Зборівського договору з королем польським Яном Казиміром, складений 1649 року, жовтня 16 дня й виданий по достоєнному виданню О.М. Бодянським. – К., 1994. – Ч. 1. – С. 18; Реєстра всего Войска Запорожского после Зборовского дого-

- вора с королем Польским Яном Казимиром, составленное 1649 года, октября 16 дня и изданное по подлиннику О.М. Бодянским. – М., 1875. – С. 326.
10. *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 81.
 11. *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 74, 76, 80; *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник / В.Л. Модзалевский. – К., 1908. – Т. 1. – С. 87.
 12. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі – ЦДІАК України), ф. 51, оп. 3, спр. 758б, арк. 64.
 13. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 88.
 14. *Кривошея В.В.* Неурядова старшина Гетьманщини / В.В. Кривошея, І.І. Кривошея, О.В. Кривошея. – К., 2009. – С. 47.
 15. *Панашенко В.* Військові товариші / В. Панашенко // Київська старовина. – 1998. – № 3. – С. 170.
 16. *Кривошея В.В.* Неурядова старшина... – С. 47.
 17. *Панашенко В.* Військові товариші... – С. 170.
 18. *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 80.
 19. Зведений словник застарілих та маловживаних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/rizne/zvslovnyk.htm>.
 20. ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 758 а, арк. 14 зв., 15 зв., 22 зв. – 23, 24 зв., 35 зв., 36 зв.
 21. Там само, спр. 55, арк. 93 зв., 96 зв.
 22. Там само, спр. 3749, арк. 2.
 23. Інститут рукопису Національної бібліотеки України НАН України ім. В.І. Вернадського, ф. І, спр. 60378–60436, арк. 23 зв.
 24. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 88.
 25. Державний архів Чернігівської області (далі – ДАЧО), ф. 343, оп. 1, спр. 4, арк. 86 зв. – 87.
 26. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 88; *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 75.
 27. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 90; *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 78.
 28. ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 1547, арк. 2.
 29. *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 77.
 30. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 90; *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина... – С. 86, 92.
 31. *Мицик Ю.А.* Невідомі листи керівників Національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. / Ю.А. Мицик // Український історичний журнал. – 2001. – № 1. – С. 143; Полководці Війська Запорозького: Історичні портрети. – К., 2004. – Кн. 2. – С. 125.
 32. Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. – СПб., 1889. – Т. 14 (дополнение к III тому) (Присоединение Белорусии 1654–1655 гг.). – Стб. 143, 180; *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 87; *Лазаревский А.* Вказана праця. – С. 81.
 33. *Заруба В.* Украинское казацкое войско в борьбе с турецко-татарской агрессией (последняя четверть XVII в.) / В. Заруба. – Харьков, 1993. – С. 46 – 47, 48; *Заруба В.М.* Студії з історії України / В.М. Заруба. – К., 1995. – С. 121–123; *Уривалкін О.* Загадки історії: Лівобережна Україна та Ніжинський полк з середини XVII до кінця XVIII століть / О. Уривалкін. – Ніжин, 2000. – С. 178–179.
 34. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 87; *Кривошея В.В.* Неурядова старшина... – С. 47.
 35. ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 758 а, арк. 15 зв., 35 зв.
 36. *Репан О.* Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1735–1739 роках / О. Репан // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 22, 25.
 37. *Величко С.* Літопис: В 2-х т. Давньоруські та давні українські літописи [переклад з книжної української мови В. Шевчука] / С. Величко. – К., 1991. – Т. 2. – С. 151; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687) / [Упор.: І. Бутич, В. Риневич, І. Тесленко]. – К. ; Львів, 2004. – С. 590.
 38. *Кривошея В.В.* Неурядова старшина... – С. 47.
 39. *Кривошея І.* Присяги російським царям XVII–XVIII ст. як джерело історії неурядової старшини Гетьманщини / І. Кривошея // Сіверянський літопис. – 2011. – № 4. – С. 19.
 40. *Лазаревский А.М.* Обзорение Румянцевской описи Малороссии. – Чернигов, 1866. – Вып. 1. – Полк Черниговский / А.М. Лазаревский. – С. 45, 329–330; *Пиріг П.* Нариси соціально-економічної історії Чернігівщини в другій половині XVII ст. / П. Пиріг. – К., 1998. – С. 50–51; Універсали українських гетьманів... – С. 907–910.
 41. *Кривошея В.В.* Неурядова старшина... – С. 46.

42. *Василенко Н.* Генеральное следствие о маетностях Нежинского полка 1729–1730 гг. / Н. Василенко. – Чернигов, 1901. – С. 3, 4, 9, 69, 70, 75–77; *Лазаревский А.* Описание Старой Малороссии... – С. 89, 91, 92, 93, 117–119.
43. Універсали українських гетьманів... – С. 733.
44. Універсали Івана Мазепи (1687–1709) / [упор. І. Бутич]. – К. ; Львів, 2002. – Ч. I. – С. 104.
45. *Василенко Н.* Вказана праця. – С. 128–129.
46. *Кривошея В.* Генеалогія українського козацтва... – С. 173.
47. *Кривошея В.В.* Неурядова старшина... – С. 47.
48. *Лазаревский А.* Описание Старой Малороссии... – С. 82.
49. *Лазаревский А.М.* Обзорение Румянцевской описи... – С. 284, 286.
50. *Модзалевский В.Л.* Вказана праця. – С. 88.
51. ДАЧО, ф. 133, оп. 1, спр. 305, арк. 198.
52. Там само, ф. 343, оп. 1, спр. 68, арк. 164.
53. Там само, спр. 6, арк. 14.
54. Там само, спр. 187, арк. 4 – 5.
55. Там само, ф. 133, оп. 1, спр. 305, арк. 198 зв.

Токарев С. Козацько-старшинська родина Борсуків у суспільно-політичному житті української козацької держави

У статті розглядається діяльність представників ніжинської козацько-старшинської родини Борсуків упродовж другої половини XVII – XVIII ст. Проаналізовано її походження, персональний склад, участь у військовому та громадсько-політичному житті Гетьманщини, майнове становище і спроби отримання російського дворянства.

Ключові слова: Українська козацька держава, Ніжинський полк, козацька старшина, родина Борсуків.

Токарев С. Казацко-старшинская семья Борсуков в общественно-политической жизни Украинского казачьего государства

В статье рассматривается деятельность представителей нежинского казацко-старшинского рода Борсуков на протяжении второй половины XVII – XVIII ст. Проанализировано его происхождение, персональный состав, участие в военной и общественно-политической жизни Гетманщины, имущественное положение и попытки получить права российского дворянства.

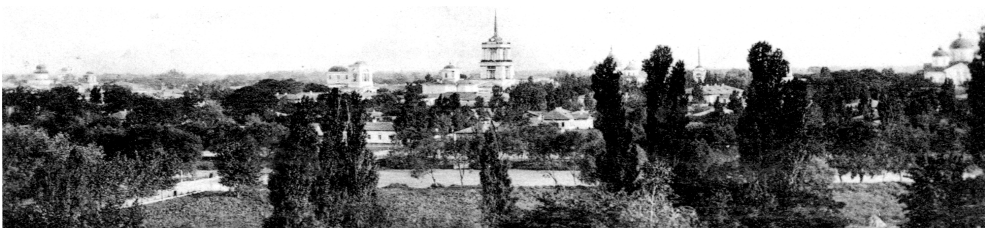
Ключевые слова: Украинское казацкое государство, Нежинский полк, казацкая старшина, семья Борсуков.

Tokarev. S. Cossack petty family of Borsuk in public and political life of the Ukrainian Cossack state

This article discusses the activities of the representatives of Nizhyn Cossack petty family Borsuk during the second half of 17 – 18 century. Analyzed their origin, composition, participation in military and political life of the Hetmanate, property and cars to get the rights of the Russian nobility.

Key words: Ukrainian Cossack state, Nizhyn Regiment, Cossack officers, family of Borsuk.

[надійшло до редакції: 18.11.2014 р.]

Богоявленська (Замкова) церква у Ніжині (1719–1721), вигляд після перебудування та добудування дзвіниці наприкінці 1820-х – на початку 1930-х років. Фото кінця XIX ст.